

PANK RY:N HALLITUKSEN KOKOUS 4/2021

Aika 9.9.2021 kello 14:00–15:30 (Illallinen klo n. 17:00)

Paikka Teams / Eteläranta 10 kokouskeskus

Läsnä Tero Ahokas, puheenjohtaja
Juha Laurila, sihteeri
Sami Horttanainen
Mika Lindholm
Pirjo Kuula
Vesa Männistö
Leo Kaariniemi
Ville Routama
Marko Sallinen

Augusto Cannone Falchetto, asialistan kohta 4.

KOKOUKSEN ESITYSLISTA

1. Kokouksen avaus ja päätösvaltaisuus

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja todettiin päätösvaltaisuus.

2. Työjärjestyksen hyväksyminen

Hyväksyttiin työjärjestys.

3. Hallituksen edellisen kokouksen pöytäkirja

Tarkastettiin ja hyväksyttiin edellisen kokouksen 3/21 pöytäkirja.

4. Aalto-yliopiston uusi professori Augusto Cannone Falchetto esittäytyy hallitukselle (englanniksi), etäyhteys

Augusto Cannone Falchetto esittäytyi ja kertoi tutkimuksen painopisteistä.

5. Kilpailuviraston ohjeet järjestötoimintaan

Keskustellaan ohjeiden vaikutuksesta PANK ry:n toimintaan. Ohjeet värein korostettuna pöytäkirjan lopussa.

Todettiin, että PANK on puolueeton toimija ja ohjeiden noudattamisesta tullaan muistuttamaan toimikuntien puheenjohtajistoa. Samalla puheenjohtajien kautta tiedotetaan toimikuntien jäseniä.

6. Nettisivut

Alatypön luvalla Syväoja on saanut konsultaatiota sivujen tekijältä, jotta Syväoja voi päivittää sivuja jouheasti.

Lisäksi palveluntarjoajalta on saatu vinkki muuttaa sijaintipalvelua edullisempaan. Sähköpostissa on edelleen vika.

Todettiin, että toimikunnat tarvitsevat lisäohjeistusta nettisivujen päivittämisestä. Päätettiin, että Tero lähettää toimikuntien puheenjohtajille ohjeistuksen nettisivujen päivittämiseen liittyen.

Edelleen lisäkuvia nettisivun kuvapankkia varten voi lähettää Juhalle.

7. Palautepäivät 2021

Todettiin, että perinteistä palauteristeilyä ei järjestetä vuonna 2021 koronan aiheuttaman epävarmuuden takia.

Palautepäivien tilalla järjestetään webinaari, joka toteutetaan yhteistyössä Ratekon kanssa.

8. Toimintasuunnitelma 2022

Keskustellaan painopisteistä ja ohjauksesta toimi- ja valiokunnille.

Ennen syyskokousta kaikkien toimikuntien tulee laatia toimintasuunnitelma. Keskusteltiin hallituksen ohjeistuksesta laadintaa varten. Todettiin, että toimintasuunnitelmien laadinnassa tulisi huomioida seuraavat painopisteet:

- 12-vuotinen liikennejärjestelmäsuunnitelma. Toimintasuunnitelmassa tulisi tunnistaa mahdolliset rajapinnat suunnitelmaan.
- Muita mahdollisia rajapintoja
 - o Fossiilittoman liikenteen tiekartta
 - o Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma
 - o Valtioneuvoston periaatepäätös kiertotalousohjelmasta

9. Kirjanpitäjän vaihtaminen

Alatypö on pyytänyt tarjousta Paperless Oy:ltä, mutta tarjousta ei ole vielä tullut.

10. Arkiston sähköistäminen

Arkiston sähköistämisprojekti saatiin valmiiksi heinäkuussa ja arkisto on tallennettu PANK-nettisivujen tallennustilaan sekä Ville Alatypön Helsinki-tilille & iCloud-tilille. Lisäksi arkistosta on olemassa muistikortti.

Todettiin, että Sonjalle luovutetaan stipendi (1000€) opintomenestyksestä.

11. Muut asiat

Alatypö jää pois hallituksesta vuoden 2022 alusta. Todettiin, että Villen ehdotus korvaajaksi (Simo Kesti, Espoon kaupunki) kartoitetaan ensisijaisena vaihtoehtona.

Sihteeriksi haetaan hallituksen ulkopuolinen ja hiljattain alalle tullut. Tavoitteena on tarjota näköalapaikka alalle. Sovittiin, että Pirjo kartoittaa mahdollisia henkilöitä sihteeriksi.

PANK ry:n Asfalttinormitoimikunta aloittaa Asfalttinormien päivitystyön syksyllä 2021. Uudet normit ovat tulossa käyttöön vuoden 2023 alusta.

12. Kokouksen päättäminen ja seuraava kokous

Seuraava kokous 17.11.2021 klo 12:30 ja PANK ry:n syyskokous 14:00 alkaen. Hybridikokous ja kokouspaikkana Clarion Airport.

Puheenjohtaja päätti kokouksen.

Tero Ahokas
puheenjohtaja

Kirsi Palviainen (Lakiasiainhoitaja, Skanska) tulkintaa KKV:n ohjeesta.

Miten kilpailulainsäädäntö koskettaa toimialajärjestöjä?

KuunteleReadSpeaker webReader: KuunteleFocus

Toimialajärjestöt kokoavat yhteen samalla alalla toimivia yrityksiä ja ajavat niiden etua. Siksi ne voivat tarjota ympäristön myös lainvastaiselle kilpailijoiden väliselle yhteistyölle. Jotta toimialajärjestöissä vältetään kilpailulainsäädännön vastainen toiminta, toimialajärjestöjen on suositeltavaa laatia selkeät pelisäännöt ja sitoutua niihin. Kilpailulainsäädäntö ei ole este hyväksyttävälle edunvalvonnalle.

Tälle sivulle on koottu toimialajärjestöille ja toimialajärjestöissä toimiville yrityksille opastusta kilpailulain noudattamisen tueksi.

- [Miksi toimialajärjestöihin kiinnitetään huomiota kilpailuoikeudessa?](#)
- [Mitkä säännökset soveltuvat toimialajärjestöjen toiminnan kilpailuoikeudelliseen arviointiin?](#)
- [Mistä näkökulmasta toimialajärjestön päätöksentekoa ja sen piirissä tapahtuvaa yhteistyötä arvioidaan?](#)
- [Mitä kilpailulaissa tarkoitetaan sopimuksella, yhdenmukaistetulla menettelytavalla taikka elinkeinonharjoittajien yhteenliittymän päätöksellä?](#)
- [Milloin toimialajärjestössä tapahtuva yhteistyö on kilpailunvastaista?](#)
- [Toimialajärjestö liikennevaloissa – punainen, keltainen ja vihreä valo](#)
- [Mitä seuraa, jos yritykseni tai toimialajärjestöni on toiminut kilpailulainsäädännön vastaisesti?](#)
- [Miten toimin, jos havaitsen kilpailulain vastaista toimintaa toimialajärjestöni toiminnassa?](#)
- [Suosituksia toimialajärjestöille pähkinänkuoressa](#)

Miksi toimialajärjestöihin kiinnitetään huomiota kilpailuoikeudessa?

Toimialajärjestöillä on tärkeä rooli muun muassa yritysten edunvalvonta- ja vaikuttamisyhteistyössä. Toimialajärjestöjen luonteesta seuraa kuitenkin, että ne ovat riskialttiita ympäristöjä kilpailuoikeuden näkökulmasta, kun samalla toimialalla ja usein samoilla markkinoilla keskenään kilpailevat yritykset pyrkivät yhdessä ajamaan omia etujaan. Toimintansa luonteen vuoksi toimialajärjestöt ja niiden erilaiset toimikunnat tai alayhdistykset voivat siten samalla tarjota ympäristön myös kilpailulainsäädännön vastaiselle kilpailijoiden väliselle yhteistyölle, kuten kartellille. Vaikka toimialajärjestön pyrkimys on toimia lainmukaisesti, kynnys kilpailunvastaiselle toiminnalle saattaa madaltua ja ylittyä helpommin, kun kilpailijat toimivat yhteistyössä järjestötoiminnassa.

Toimialajärjestöjen toimintaan voidaan soveltaa sekä Suomen että Euroopan unionin kilpailulainsäädäntöä. Niin Suomessa kuin EU:ssakin on lukuisia tapauksia, joissa

toimialajärjestö tai sen jäseniä on tuomittu kilpailulainsäädännön rikkomisesta. Kyse on yleensä ollut siitä, että toimialajärjestö on itse ollut kielletyn kilpailunrajoituksen toimeenpanijana tai toiminut kilpailijoiden välisen kielletyn yhteistyön alustana. Euroopan komission kartellitapauksissa kielletyksi todettuun toimintaan on liittynyt toimialajärjestö noin kahdessa tapauksessa viidestä. **Toimialajärjestöjen voidaan sanoa olevan kilpailuvalvonnan fokuksessa.**

Toimialajärjestölle kuuluva toimialan etujen ajaminen voi käännyä sellaiseksi, että sillä yhdenmukaistetaan keskenään kilpailevien yritysten kilpailukäyttäytymistä tai estetään tai vaikeutetaan uusien kilpailijoiden alalle tuloa. Tällöin kyse on kilpailun rajoittamisesta. Kartellin jäsenet voivat esimerkiksi järjestellä kartellin toimintaa toimialajärjestön kokousten tai tapahtumien yhteydessä tai toimialajärjestö itse saattaa suosittelaa vaikkapa hinnankorotuksia. Jos toimialajärjestön tai sen jäsenkunnan tarkoitusperät ovat kilpailunvastaiset, kilpailu yritysten kesken lakkaa tai taantuu, eivätkä asiakkaat pääse hyötymään kilpailudynamiikan tuomista innovaatioista ja hintakilpailusta. Vakavan kartellin tapauksessa kilpailun rajoittamisen hintoja nostava vaikutus on tutkimusten mukaan 10 – 30 prosenttia tai jopa enemmän.

Mitkä säännökset soveltuvat toimialajärjestöjen toiminnan kilpailuoikeudelliseen arviointiin?

Toimialajärjestöjen kilpailuvalvonnassa on kyse järjestön oman toiminnan ja sen piirissä tapahtuvan kilpailijoiden välisen yhteistyön arvioinnista. Kilpailulain säännös, jonka pohjalta mahdollista kilpailunrajoitusta arvioidaan, on lain [5 §](#). Säännöksen mukaan

[s]ellaiset elinkeinonharjoittajien väliset sopimukset, elinkeinonharjoittajien yhteenliittymien päätökset sekä elinkeinonharjoittajien yhdenmukaistetut menettelytavat, joiden tarkoituksena on merkittävästi estää, rajoittaa tai vaikeuttaa kilpailua tai joista seuraa, että kilpailu merkittävästi estyy, rajoittuu tai vääristyy, ovat kiellettyjä.

Kaikki kielto­säännöksen kattamat järjestelyt (eli kilpailua rajoittavat sopimukset, päätökset tai yhdenmukaistetut menettelyt) eivät välttämättä ole sellaisenaan kiellettyjä. Poikkeuksesta kielto­säännökseen säädetään kilpailulain [6 §](#):ssä. Kielto­säännöksen kattama järjestely voi olla kilpailuoikeudellisesti hyväksyttävä, jos toimialajärjestö tai järjestelyyn osalliset elinkeinonharjoittajat voivat osoittaa kaikkien seuraavien ehtojen toteutuvan:

- kilpailua rajoittavasta järjestelystä koituu tehokkuushyötyjä siihen osallistuville
- kiellon piirissä oleva kilpailunrajoitus on välttämätön tehokkuushyötyjen saavuttamiseksi
- syntyvät tehokkuushyödyt koituvat myös kuluttajien hyödyksi
- järjestely ei johda kilpailun eliminoitumiseen markkinoilla

Mitä vakavam­masta kilpailunrajoituksesta on kyse, sitä epätodennäköisempää on, että se olisi puolustettavissa tehokkuusperusteilla. Kilpailijoiden väliset kartelleiksi katsottavat menettelytavat, kuten esimerkiksi hinnoista sopiminen (mukaan lukien toimialajärjestön hintasuositukset), tuotantomääristä tai asiakkaiden jakamisesta sopiminen, kollektiivinen boikotti taikka kilpailijoiden välinen tulevaan kilpailukäyttäytymiseen vaikuttava tietojenvaihto ovat todennäköisesti aina kiellettyjä.

Kun kilpailunrajoitus on omiaan vaikuttamaan EU:n jäsenvaltioiden välisen kaupan rakenteeseen (ns. [kauppakriteeri](#)), toimialajärjestön toimintaa ja sen piirissä tapahtuvaa kilpailijoiden välistä yhteistyötä arvioidaan myös Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ([SEUT](#)) [101 artiklan](#) pohjalta. Artiklan sisältö on sisällöllisesti sama kuin kilpailulain 5 ja 6 §:ien, ja kotimaisia säännöksiä tulee soveltaa yhdenmukaisesti sen kanssa. Kauppakriteerin täytyminen ja EU:n kilpailusääntöjen soveltuminen ratkaistaan tapauskohtaisesti.

Koska toimialajärjestön jäsenet kattavat usein suuren tai suurimman osan toimialan liiketoiminnasta Suomessa, ja järjestön toiminnalla ja sen piirissä tapahtuvalla yhteistyöllä voi olla vaikutusta markkinoihin koko Suomessa, EU:n kilpailusäännöt voivat tulla sovellettaviksi. KKV on eräissä toimialajärjestöjä koskevissa ratkaisuissaan soveltanut SEUT 101 artiklaa.

Mistä näkökulmasta toimialajärjestön päätöksentekoa ja sen piirissä tapahtuvaa yhteistyötä arvioidaan?

Toimialajärjestöjä ja niiden piirissä tapahtuvaa toimintaa arvioidaan lähinnä siitä näkökulmasta, tehdäänkö niissä kilpailijoiden välistä, näiden kilpailukäyttäytymistä yhdenmukaistavaa ja kuluttajille haitaksi koituvaa yhteistyötä. Toiminnan muodolla (muodolliset päätökset, suositukset, vakioehdot, sertifiointi jne.) ei ole merkitystä, vaan arvioinnissa keskitytään siihen, miten toiminta vaikuttaa kilpailuun markkinoilla.

Toimivassa kilpailussa kukin yritys tekee liiketoimintaansa liittyvät ratkaisut itsenäisesti omista lähtökohdistaan. Toimivaan kilpailuun ei kuulu se, että kilpailijat koordinoivat liiketoimintaratkaisujaan, niistä keskustellaan kilpailijoiden kesken etukäteen tai kilpailijat taikka toimialajärjestö kehottavat yrityksiä toimimaan tietyllä tavalla. Toimivassa kilpailussa markkinat ovat toisaalta avoimet uusille kilpailijoille, hyödykkeille ja liiketoimintamalleille ilman, että alalla jo toimivat yritykset yhteistuumin estävät tai vaikeuttavat markkinoillepääsyä.

Mitä kilpailulaissa tarkoitetaan sopimuksella, yhdenmukaistetulla menettelytavalla taikka elinkeinonharjoittajien yhteenliittymän päätöksellä?

Kilpailulaki kieltää sellaisen kilpailijoiden välisen kilpailua rajoittavan yhteistyön, jossa yritykset sopivat toimivansa markkinoilla yhdenmukaisella tavalla suhteessa kilpailukeinoihin, joista kukin yritys voisi päättää itse. Myös yhteisymmärrys yhteisestä toimintalinjasta merkitsee sopimusta. Sopimuksen ei tarvitse olla kirjallisesti dokumentoitu.

Esimerkki 1 – Sopimus

Toistensa kilpailijoina toimivien yritysten edustajat tapaavat säännöllisesti toimialajärjestönsä kokouksissa. Erään kokouksen yhteydessä he sopivat, että yritykset tarjoavat palvelujaan asiakkaille hintaan, joka ei alita 100 euroa per käynti plus arvonlisävero. Jäsenet ovat suoraan sopineet toimivansa tietyllä tavalla.

Huom! Mikäli olet läsnä kokouksessa, jossa sovitaan tai käsitellään kiellettyjä kilpailunvastaisia asioita, sinun katsotaan olevan osallisena kiellettyyn menettelyyn, mikäli et selkeästi irtisanoudu menettelystä tai ilmoita siitä KKV:lle.

Tapauksia:

- KKV:n esitys markkinaoikeudelle [Suomen Kodinkonehuoltojen Liitto](#)oa koskevassa asiassa;
- Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio [sementtimarkkinoita](#) koskevassa asiassa, erit. kohdat 81-82;

- Unionin tuomioistuimen tuomio asiassa, joka koski konsulttiyritys [AC-Treuhand AG](#):n osallisuutta lainvastaiseen kilpailunrajoitukseen, vaikka tämä ei itse toiminut kilpailunrajoituksen kattamilla markkinoilla, erit. kohta 31.

Kielto­säännöksen piirissä on myös kilpailijoiden välinen yhteistyö, jossa kilpailua rajoitetaan sopimuksen sijaan käytännön yhteistyöllä.

Esimerkki 2 – Yhdenmukaistettu menettelytapa

Toimialajärjestön jäsenet laativat yhdessä alalla käytettävät vakiosopimusehdot, joihin sisältyy kilpailua rajoittava ehto. Ehdot julkaistaan toimialajärjestön nimissä, ja jäsenet alkavat soveltamaan niitä toiminnassaan. Toimialajärjestön jäsenet eivät suoraan sovi toimivansa tietyllä tavalla, mutta ne yhdenmukaistavat toimintaansa yhteistyöllä toimialajärjestön kautta.

Tapauksia:

- KKV:n sitoumuspäätös [pankkien yhteistyötä](#) koskevassa asiassa;
- Unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisu [verkossa ostettavien matkojen alennusmäärän rajoittamista](#) koskevassa asiassa

Toimialajärjestön julkaisemat ohjeet tai sen antamat suositukset voivat olla kielto­säännöksen piirissä, jos niiden voidaan katsoa edustavan järjestön jäsenten tahtoa toimia tietyllä tavalla kilpailua rajoittaen.

Esimerkki 3 – Yhteenliittymän päätös

Toimialajärjestön toimikunnassa tullaan siihen johtopäätökseen, että alan yritysten ei tulisi tehdä ilmaista työtä, vaan kaikesta työstä veloittaisiin siihen käytetyn työajan mukaan. Toimialajärjestö julkaisee suosituksen, jossa rohkaistaan veloittamaan kaikesta työstä käytetyn työajan mukaan. Suosituksen voidaan katsoa edustavan toimialajärjestön jäsenten yhteistä tahtoa ja se kehottaa toimimaan tietyllä tavalla, jolloin se on elinkeinonharjoittajien yhteenliittymän päätös ja tulee kielto­säännöksen piiriin.

Tapauksia:

- KKV:n päätös [Suomen vakuutusyhtiöiden keskusliittoa](#) koskevassa asiassa;
- Komission päätös [Belgian arkkitehtiyhdistystä](#) koskevassa asiassa.

Milloin toimialajärjestössä tapahtuva yhteistyö on kilpailunvastaista?

Rajanveto sallitun ja kielletyn yhteistyön välillä ei ole aina yksinkertaista. Toimivassa kilpailussa kukin yritys tekee liiketoimintaansa liittyvät ratkaisut itsenäisesti omista lähtökohdistaan. Siinä vaiheessa, kun yritys tekee liiketoimintaratkaisujaan niin, että se on esimerkiksi keskustellut niistä etukäteen kilpailijoidensa kanssa, paljastanut aikomuksiaan kilpailijoille etukäteen taikka vaihtoehtoisia ratkaisumalleja on koordinoitu toimialajärjestön piirissä, sen liiketoimintaratkaisut eivät enää perustu itsenäiseen päätöksentekoon.

Kilpailunvastainen puuttuminen jäsenyritysten itsenäiseen päätöksentekoon toimialajärjestössä voi ensinnäkin toteutua siten, että toimialajärjestöön kuulumisen jo itsessään edellyttää toimimista tietyllä kilpailua rajoittavalla tavalla.

Esimerkki 1 – Kilpailua rajoittavat järjestön säännöt

Järjestöön kuulumisen edellyttää sitoutumista järjestön sääntöihin. Säännöissä edellytetään, etteivät jäsenet osallistu muihin kuin järjestön itsensä järjestämiin kilpailutuksiin. Järjestön säännöt rajoittavat suoraan kilpailua puuttumalla sen jäsenten mahdollisuuteen ratkaista itsenäisesti, mihin kilpailutuksiin nämä osallistuvat.

Tapauksia:

- Toimialajärjestöön kuulumisen edellyttää kilpailunrajoitusta: Komission päätös [kansallista rikkihappoyhdistystä](#) koskevassa asiassa, erit. kohdat 30-36;
- Toimialajärjestön toimintaa koskevien sääntöjen osalta: Komission päätös [Visa Internationalia](#) koskevassa asiassa, erit. kohta 53.

Toisaalta myös toimialajärjestön kehoitus jäsenistölle toimia tietyllä tavalla voi olla kilpailunvastaista.

Esimerkki 2 – Toimialajärjestön hintasuositus

Järjestö on huolissaan toimialan kannattavuuden kehittymisestä. Järjestö päättää julkaista lehdistötiedotteita, joissa viitataan hintatason alhaisuuteen suhteessa kustannusten kehitykseen. Tiedotteissa kannustetaan alan yrityksiä nostamaan hintojaan 10–20 prosenttia tilanteen korjaamiseksi. Tiedotteiden julkaiseminen vaikuttaa välillisesti alan yritysten päätöksentekoon vähentämällä epävarmuutta siitä, miten kilpailijat tilanteessa toimivat. Kun tiedotteet samalla on tulkittavissa koko alan yhteiseksi tahdoksi, yritykset voivat olettaa kilpailijoiden toimivan yhdensuuntaisesti tiedotteiden kanssa ja nostavan siis hintojaan.

Tapauksia:

- Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu [Suomen Leipuriliittoa](#) koskevassa asiassa;
- Komission päätös [Belgian arkkitehtiyhdistystä](#) koskevassa asiassa;
- Komission päätös [Ordre national des pharmaciens](#) -asiassa (tiedote, komission päätös ranskaksi).

Myös kilpailullisesti arkaluontoisen tiedon kerääminen jäsenistöltä ja tietojen raportointi ja jakaminen takaisin jäsenistölle voi vähentää kilpailun epävarmuutta ja olla kilpailunvastaista.

Kilpailullisesti arkaluontoisilla tiedoilla tarkoitetaan yritysten liiketoimintaa koskevaa strategista tietoa, joka ei ole julkista. Kilpailullisesti arkaluontoiseksi tiedoksi voidaan lukea esimerkiksi yrityksen tulevia hinnan taikka tuotantomäärien muutoksia. Historialliset tiedot yritysten liiketoimintaratkaisuksista eivät yleensä ole vastaavalla tavalla arkaluonteisia varsinkaan silloin, jos tiedoista ei voi lukea tai päätellä, minkä yksittäisen yrityksen tiedoista on kyse. Kilpailullisesti arkaluontoisen ja ei-arkaluontoisen tiedon rajanveto on tärkeä ymmärtää esimerkiksi, jos toimialajärjestö kerää tilastointitarkoituksessa jäseniltään tietoja näiden liiketoiminnasta.

Esimerkki 3 – Tilastointi ja raportointi

Toimialajärjestö kerää jäsenistöltään kuukausittain tuoteryhmä- tai tuotekohtaisia tietoja jäsenten myynnin arvosta ja tuotantomääristä. Toimialajärjestö koostaa tiedot nopeasti ja jakaa niiden pohjalta tietoa toimialan kehityksestä jäsenistölleen. Vaikka jäsenet eivät ole suoraan paljastaneet liiketoiminnallisesti arkaluontoisia tietoja toisilleen, ne voivat saada toimialajärjestön raportoinnin kautta tietoa niiden kilpailijoiden toiminnasta, jos raportoitavasta tiedosta on luettavissa taikka pääteltävissä yksittäisten kilpailijoiden tietoja.

Mitä tuoreempaa, tunnistettavampaa ja tiheämpää tilastoinnin ja raportoinnin kautta vaihdettava tieto on, sitä strategisempaa se on ja sitä todennäköisemmin tietojenvaihdolla on kilpailunvastaisia vaikutuksia.

Toimialajärjestön tilastointi ja raportointi voi olla lainvastaista, jos jäsenet voivat niiden avulla yhdenmukaistaa kilpailukäyttäytymistään.

Huom! Muista, että voit joutua osalliseksi kilpailunvastaiseen tietojenvaihtoon myös sellaisessa tapauksessa, jossa vain yksi yritys yksipuolisesti ilmaisee strategisia tietoja

muille. Välttääksesi joutumasta vastuuseen lainvastaisesta tietojenvaihdosta, sinun tulee yksiselitteisesti irtisanoutua siitä.

Tapauksia:

- KKV:n päätös eräiden [kattohuopavalmistajien ja Rakennustuoteteollisuus RTT ry:n](#) tietojenvaihtoa koskevassa asiassa;
- Komission päätös ns. [UK Agricultural Tractor Registration Exchange](#) -asiassa, ks. myös samaa asiaa koskeva Yhteisöjen tuomioistuimen [tuomio](#)

Toimialajärjestön jäsenyrityksille tarjoama koulutus tai laskenta-apu voi olla kilpailunvastaista, jos sen avulla puututaan yrityksen omassa päätäntävallassa oleviin tekijöihin, kuten katteisiin tai pääoman tuottovaatimuksiin.

Esimerkki 4 – Laskenta-apu

Toimialajärjestö tarjoaa jäsenyrityksilleen koulutusta siihen, mitä tekijöitä myyntihintojen asettamisessa on tarpeen ottaa huomioon ja miten. Laskenta-apu voi pitää sisällään esimerkiksi tietoja huomioon otettavista veroista ja viranomaismaksuista sekä niiden määrästä ja laskentatavasta. Laskenta-apu saattaa myös sisältää esimerkiksi kate- tai kannattavuuslaskentakaavoja.

Jos laskenta-apu asettaa euromääräisiä taikka suhteellisia arvoja esimerkiksi hintojen, myyntikatteen tai pääoman tuottoprosentin määräksi tai vähimmäismääräksi, laskenta-apu on kilpailunvastaista. Erotukseksi veroihin tai viranomaismaksuihin, joihin yritys ei voi itse vaikuttaa, ratkaisut esimerkiksi hintojen, katteiden ja tavoiteltavan kannattavuuden suhteen ovat yrityksen omassa päätäntävallassa. Laskenta-avulla, joka sisältää valmiiksi asetettuja arvoja tällaisille tekijöille, sisältää esimerkkiarvoja tai suosittaa tiettyjen arvojen käyttämistä, on tällöin sama vaikutus kuin hintasuosituksilla, sillä se kannustaa yrityksiä asettamaan arvot laskenta-avussa ilmenevälle tasolle.

Tapauksia:

- Komission päätös ns. [FENEX-asiassa](#), erit. kohdat 60 – 65;
- Komission päätös [Belgian arkkitehtiyhdistystä](#) koskevassa asiassa, erit. kohdat 88 – 89.

Toimialajärjestössä saatetaan laatia alan yleisiä sopimusehtoja, kuten myynti- tai toimitusehtoja. Toimialajärjestössä saatetaan myös luoda erilaisia sertifiointijärjestelmiä, joilla pyritään osoittamaan, että alan yritysten toiminta on laadukasta ja luotettavaa. Molempiin sisältyy riskkejä siitä, että ne puuttuvat liiaksi yritysten itsenäisessä päätäntävallassa oleviin seikkoihin ja vaikuttavat kilpailunvastaisesti.

Esimerkki 5 – Standardointi ja sertifiointi

Toimialajärjestössä laaditaan yksityiskohtaiset kriteerit sille, mitkä tekijät yrityksen tulee täyttää tai standardit liiketoiminnan käytänteille, jotta yrityksellä olisi oikeus käyttää markkinoinnissaan järjestön sertifikaattia.

Kun standardit ja sertifiointin kriteerit väistämättä laaditaan alalla jo toimivien yritysten yhteistyönä toimialajärjestössä, riskinä on, että ne laaditaan kilpailunvastaisesti alalle pyrkiviä uusia yrityksiä syrjiviksi. Riskinä on myös se, että standardit ja sertifiointikriteerit kilpailunvastaisesti yhdenmukaistavat yritysten kilpailukäyttäytymistä tekijöissä, jotka ovat niiden itsensä päätäntävallassa.

Tapauksia:

- Komission päätös ns. [FNK/SCK](#)-asiassa, erit. kohdat 19 ja 22 - 30

Toimialajärjestö liikennevaloissa – punainen, keltainen ja vihreä valo

Toimialajärjestöjen menettelytapoja ja niiden kilpailuoikeudellista hyväksyttävyyttä voidaan tarkastella liikennevaloesimerkkien avulla.

Huom! Alla esitetty ei korvaa asianmukaisesti tehtyä kilpailuoikeudellista analyysiä taikka muodosta sellaisenaan KKV:n kantaa yksittäisessä asiassa. Toimialajärjestö ja sen jäsenet vastaavat itse toimintansa lainmukaisuudesta. Jos olet epävarma toiminnan lainmukaisuudesta, hanki kilpailuoikeudellista konsultaatiota kilpailuoikeuteen perehtyneeltä asiantuntijalta.

Toimialajärjestön toiminta voi olla ...

Kiellettyä	Kiellettyä tietyn kynnyksen ylittyessä	Sallittua
<p>Välittömästi kilpailulain mukaan kielletty toiminta. Tällainen toiminta merkitsee suoraan kilpailun rajoittamista.</p> <p>Hintoihin vaikuttaminen esimerkiksi sopimalla tuotteen tai palvelun hinta, hintaa suosittamalla tai määrittämällä hinnanmuodostusta koskevia sopimusehtoja</p> <p>Markkinoiden jakaminen esimerkiksi asiakkaita tai toiminta-alueita jakamalla tai estämällä uusia toimijoita pääsemästä markkinoille</p> <p>Tarjonnan rajoittaminen esimerkiksi estämällä jäseniä tarjoamasta palveluitaan tietyille asiakkaille</p> <p>Kilpailuoikeudellisesti arkaluonteisten tietojenvaihto esimerkiksi koskien myyntimääriä, hinnoitteluperiaatteita tai myyntiehtoja taikka kustannuksia</p> <p><i>Kilpailuoikeudellisesti arkaluontoinen tieto on ei-julkista yritysten liiketoimintaa koskevaa strategista tietoa. Tällaista on esimerkiksi tulevat hinnoittelu- ja tuotantosuunnitelmat.</i></p>	<p>Monenlainen muutoin sallittuikin toiminta voi tietyn kynnyksen ylittyessä olla kilpailun vastaista. Muistisääntönä on pidettävä itsenäisen päätöksenteon vaatimusta!</p> <p>Hinnoitteluavun antaminen on sallittua, mutta mikäli apu tosiasiasa merkitsee esimerkiksi suositusta tai sitoutumista tietynlaisen veloituksen perimiseen tai hintojen korottamiseen, on tällainen apu kiellettyä.</p> <p>Alan yhteisten standardien laatiminen on hyväksyttävää, mutta jos esimerkiksi toimialajärjestö ei myönnä sertifikaattia järjestöön kuulumattomille yrityksille, voi kysymys olla kielletystä markkinoilta poissulkemisesta.</p> <p><i>Varmista, että järjestön laatimat sopimus- tai muut ehdot ovat tasapuolisia ja syrjimättömiä sekä myös reiluja kuluttajia kohtaan!</i></p> <p>Liiketoiminnallisen markkinatiedon kerääminen voi olla hyväksyttävää, mutta jos tiedoista jalostettu tai jaettu tieto ei ole anonymiä ja koskee tulevaa käyttäytymistä, on toiminta todennäköisesti kiellettyä.</p>	<p>Toiminta, jolla ei vaikuteta kilpailu vapauteen. Toimialajärjestöt saavat tarjota apua yrityksen johtamiseen, kunhan siinä ei ole kiellettyjä piirteitä.</p> <p>Laskenta-avun antaminen jäsenille. On sallittua jakaa tietoa, joka helpottaa esimerkiksi yrityksen omakustannushintojen rakenteen laskemista, kunhan yritykset määrittävät hintansa aidosti itsenäisesti.</p> <p>Muu toimialajärjestön tarjoama koulutus, koskien esimerkiksi henkilöstö- tai viestintäasioita.</p> <p>Juridisen neuvonnan antaminen jäsenille. Juridista neuvontaa voi antaa esimerkiksi puhelimitse tai siihen varatuissa koulutustilaisuuksissa.</p> <p>Toimialaa koskeva julkaisutoiminta, kuten jäsenlehdet julkaiseminen ja toimialan viranomaisvaatimuksista tiedottaminen.</p> <p><i>Huom! Vaikka toiminta näyttäisi sallitulta, voi sillä tosiasiasa olla kilpailunvastaisia vaikutuksia! Keskeistä on kiinnittää huomiota siihen, mitä toiminnasta tosiasiasa</i></p>

Kiellettyä

Kiellettyä tietyn kynnyksen
ylittyessä

Sallittua

seuraa eikä siihen, miltä toiminta näyttää ulospäin.

Mitä seuraa, jos yritykseni tai toimialajärjestöni on toiminut kilpailulainsäädännön vastaisesti?

Jos toimialajärjestön ja/tai sen jäsenyritysten katsotaan syyllistyneen lainvastaiseen toimintaan toimialajärjestön toiminnan puitteissa, siitä voi olla seurauksia niin toimialajärjestölle kuin sen jäsenillekin.

Kilpailulain vastaisesta toiminnasta voi seurata siihen osallisina oleville **seuraamusmaksu**. Seuraamusmaksun määrä on enintään kymmenen prosenttia lainvastaiseen toimintaan osallistuneen yrityksen tai toimialajärjestön vuotuisesta liikevaihdosta. Toimialajärjestön seuraamusmaksun määrää arvioitaessa voidaan ottaa huomioon toimialajärjestön jäsenten liikevaihdot. Lisäksi jäsenet voivat tietyin edellytyksin olla velvollisia maksamaan toimialajärjestölle määrätyn seuraamusmaksun, jos järjestö ei sitä itse kykene maksamaan.

Jos jäsenet esimerkiksi soveltavat toiminnassaan toimialajärjestön lainvastaisia suosituksia tai ovat olleet mukana niitä laatimassa, voidaan jäsenten katsoa olevan osallisia lainvastaiseen toimintaan. Jos taas toimialajärjestö on edesauttanut jäsenten välistä kartellia esimerkiksi järjestämällä kokouksia tai jalostamalla tietoa lainvastaiseen tietojenvaihtoon, voi toimialajärjestö olla jäsenten lisäksi osallinen kartellissa. Toimialajärjestö voi itsenäisestikin olla vastuussa kilpailulain rikkomisesta.

Miten toimin, jos havaitsen kilpailulain vastaista toimintaa toimialajärjestöni toiminnassa?

On jokaisen yrityksen ja toimialajärjestön oma asia pitää huoli siitä, että niiden toiminta on kilpailulain mukaista. Toimialajärjestössä olisi myös hyvä olla selkeät ohjeet kilpailulain noudattamisesta. Mikäli et ole varma toiminnan lainmukaisuudesta, pyydä apua kilpailuoikeudellista neuvontaa tarjoavalta asiantuntijalta.

Mikäli tunnistat lainvastaista toimintaa tai huomaat toimialajärjestön kokouksessa käsiteltävän kilpailuvastaisia aiheita, irtisanoudu lainvastaisesta toiminnasta ja tuomitse keskustelu selkeästi sekä poistu kokouksesta. Ilmoita havainnoistasi KKV:lle.

Mikäli huomaat olevasi osallisena kartellissa, voit välttyä kartellista määrättävästä seuraamusmaksusta, mikäli ilmoitat osallisuudestasi KKV:lle. Kartellin ensimmäisenä ilmiantanut yritys vapautuu seuraamusmaksusta kokonaan.

Suosituksia toimialajärjestöille pähkinänkuoressa

Toimialajärjestö voi välttää törmäyksiä kilpailulainsäädännön kanssa toimimalla esimerkiksi näin:

Tee seuraavia asioita

- **Luo kilpailulainsäädännön noudattamisohjelma (ns. compliance-ohjelma) ja varmista, että jäsenet tuntevat sen – tee kilpailulainsäädännön noudattamisesta järjestön arvo.**

- Vaadi, että jäsenet poistuvat viivytyksettä sellaisista tilaisuuksista, joissa keskustelu on kilpailullisesti arkaluontoista sekä irtisanoutuvat keskustelusta yksiselitteisesti.
- Huolehdi, että järjestön säännöt ja siihen liittymisen ehdot ovat selkeät, syrjimättömät ja kohtuulliset sekä objektiiviset.
- Huolehdi, että järjestössä mahdollisesti laaditut vakioehdot eivät yhdenmukaista yritysten kilpailukäyttäytymistä, ja että ne ovat ymmärrettävät, selkeät ja asiakkaille kohtuulliset.
- Huolehdi, että järjestön mahdolliset laatusertifioinnit ovat objektiiviset, kohtuulliset ja tasapuoliset sekä kaikkien saatavissa kohtuullisin ehdoin.
- Kannusta jäsenyrityksiä raportoimaan väärinkäytökset järjestölle tai viranomaiselle.
- Puutu, jos havaitset lainvastaista toimintaa! Kilpailulainsäädännön rikkomisesta koituvat seuraamukset voivat olla ankarat niin järjestölle kuin lainvastaiseen toimintaan osallistuville järjestön jäsenillekin. Seuraamusten päälle tulee usein merkittäviä maineriskejä sekä oikeudenkäyntikustannuksia ja resurssipaineita.

Älä tee seuraavia asioita

- Älä ylläpidä sääntöjä, jotka estävät jäsenistöä tekemästä kaupalliset päätöksensä itsenäisesti omista lähtökohdistaan.
- Älä suosittele jäsenistölle myyntihintoja tai tuotantomääriä taikka hinnankorotuksia tai niiden ajoitusta.
- Älä salli järjestön toimia alustana kilpailijoiden väliselle kielletylle yhteistyölle esimerkiksi hinnoista, asiakkaista taikka tuotantomääristä.
 - Älä salli jäsenten keskustella kilpailullisesti arkaluontoisista tiedoista ja vaihtaa niistä tietoja keskenään.
 - Älä avusta kielletyssä tietojenvaihdossa, äläkä salli muutakaan kiellettyä toimintaa sen enempää järjestön virallisissa kuin epävirallisissakaan tilaisuuksissa.
 - Alustalla ei ole merkitystä. Kyse voi yhtä hyvin olla järjestön tapaamisesta, toimialan sisäisistä WhatsApp- tai muista keskusteluryhmistä, järjestön intra- tai ekstranetistä, puhelinkokouksesta tai muusta vastaavasta alustasta.
 - Älä jalosta tai välitä jäsenistöltä mahdollisesti keräämiäsi kilpailun kannalta arkaluontoisia tietoja siten, että tietoa on mahdollista käyttää kilpailukäyttäytymisen yhdenmukaistamiseen.
 - Älä luo sääntöjä tai käytäntöjä, jotka rajoittavat jäsenten mahdollisuuksia kilpailla toisten jäsenten kanssa esimerkiksi mainostamalla halvempia hintoja tai houkuttelemalla toisten asiakkaita.
 - Älä julkaise epämääräisiä perustelemattomia väitteitä, kuten ”Halvempi hinta tarkoittaa huonompaa laatua”.
 - Älä estä jäseniä käyttämästä halutessaan muita kuin järjestössä luotuja sopimusehtoja.